

Александър Беляев
Златната планина

НЕИЗЛЕЧИМАТА БОЛЕСТ

Синьото небе е прозрачно като бистрите води на планинско езеро. Във висините се носят леки перести облаци, сякаш лети ято жерави. Под облаците се рее орел с широко разперени криле. Той прави бавни кръгове и гледа надолу. Там се простират планини с бели снежни калпаци, тъмнозелени гори, планински езера, подобни на късчета счупено огледало, бялата дантела на водопади, сребърните ленти на рекички... Ала не тази позната гледка интересуваше орела. Зорките му очи бяха приковани към големия бял камък при реката, върху обраслия с мъх склон на хълма. На камъка седи човек, а наблизо до него се върти черна като смола жива топчица. Колко е тлъста тази топчица! Добре ще е, ако се спусне на камъка и сграбчи черната топчица и я занесе на своите гладни дечица в гнездото, навръх планинския бор... Но човекът му пречи... Защо е дошъл тук, в това затънтено място? Какво търси?

На тези въпроси човекът, който седеше на белия камък, не би могъл да отговори. Той легна по гръб, загледа се в синьото пусто небе, видя орела и като прегърна черния пудел каза:

– Не тичай насам-натам, Джети, и бъди спокоен. Орелът няма да те грабне. Пречиш ми да мисля, кученце! – Човекът затвори очи и потъна в мисли, като изложи загорялото си, обръснато лице под лъчите на есенното, но още топло слънце.

Днес трябваше да реши, ала по-напред трябва сам да е наясно, да обмисли всяка своя крачка по пътя дотука, до този бял камък.

Как започна всичко?... Москва. Хотелската стая. Датчанинът Скоу Келдсен му се обади по телефона и каза, че има билет в ложата на чуждите кореспонденти за балета „Червеният мак“...

Не, това не е най-важното. То започна много по-рано, още в Ню Йорк, на Трето авеню, в малкото жилище, където живееше Клейтън. Той се разболя. Да, така започна всичко. Заболя от скука.

Физически той беше съвсем здрав, редовно спортуваше и беше дори шампион по лека атлетика. Вървеше му животът. Син на беден фермер, Клейтън отрано започна сам да се издържа. Седемнайсетгодишен дойде от замрелия Запад в шеметния водовъртеж на Ню Йорк и бързо се приспособи към новите условия на живот. Смени няколко професии и стана журналист. Още ненавършил дваисет и пет години, вече беше известен сътрудник на вестник „Ню Йорк Таймс“. И тогава го хвана

сुकата. Градът, познатите – всичко му беше омръзнало.

За да се спаси от непреодолимата затъпяваща скука, Клейтън се залявяше с опасни задачи. Той изкара на барикадите две мексикански революции, чергарува с африкански племена, встъпнали срещу французите, лети над Южния полюс с експедиция да търси Оуен...

Най-последно, по съвета на един приятел, Клейтън отиде като специален кореспондент в Москва. Според приятеля му, пък и за самия Клейтън, това начинание беше най-рискованото досега. Тъкмо затова замина за Москва. Той не намери ония ужаси, за които му бяха разказвали „очевидци“. Клейтън търсеше екзотика, но не намираше. Много неща от окръжаващия го живот не разбираше и не се мъчеше да разбере – американската вестникарска школа, която беше изкарал, не го беше научила да се задълбочава в явленията.

НОВИЯТ СТЕНЛИ

Клейтън си обличаше вечерния костюм, за да отиде на театър, когато телефонът звънна. Връзвайки си ходешком вратовръзката, той отиде на телефона и за свое учудване чу гласа на Дод – приятел от вестника, един от кореспондентите на „Ню Йорк Таймс“.

– Вие ли сте? Как попаднахте тук? – смая се Клейтън.

– Да, тука съм. Елате веднага при мене – отговори Дод и му даде адреса на едно частно жилище на Арбат.

– Но аз... отивам на театър – отвърна Клейтън. – Казват, че балетът „Червеният мак“ бил нещо изключително. Искате ли да дойдете с мен? Имаме ложа.

– Надявам се, че този балет няма да бъде свален от репертоара – иронизира го Дод. – Идвайте веднага. Има една работа, и то точно по вашия вкус! Главният я възлага специално на вас.

Клейтън беше много дисциплиниран работник. Той повече не разпитва Дод, облече се набързо, извика по телефона такси и тръгна за Арбат.

Дод – дребен мъж с червено лице, без мустаци, но с малка руса брадичка, приличаше на карикатурния „чичо Сам“ – настани Клейтън в канапето, предложи му пура и мина направо към въпроса.

– Имам за вас прекрасно предложение: веднага тръгвайте за Алтай да търсите мистър Микулин.

Дод извади бележника си и като прелистваше страниците продължи:

– Василий Николаевич Микулин... Руски учен, работил в лабораторията на Академията на науките. Бил е избран за действителен член на Лондонското кралско дружество¹. Небивал случай от избирането на Менделеев. Обикновено чуждите учени, дори известни имена, ги избират за член-кореспонденти. Представете си какъв ум е този Микулин! Известно време работил в Ленинград, а после тайнствено изчезнал. За него престанало да се пише и говори, сякаш е умрял. Но смъртта на такъв човек не би минала незабелязано.

„Защо Микулин е отишъл в Алтай? Защо ние, американците, трябва да го търсим? Откъде Дод знае, че Микулин е жив...“ – размишляваше

1. Лондонско кралско дружество – известно научно дружество във Великобритания, един от най-старите научна центрове в Европа; основано през 1660 г. – Б.пр.

Клейтън.

– Микулин има приятел в Англия – продължи Дод. – Казва се Гибс. Той е американец, млад учен, дошъл на специализация в Англия. Гибс и Микулин – двама физици, и двамата са работили в една лаборатория. Накрая двамата изучили строежа на атома и се мъчели да осъществяват отдавнашната мечта на човечеството за превръщане на елементите. Но Микулин бил по-талантлив от Гибс. Откровено да си кажем, като забравим националното самолюбие: Микулин е гениален, а Гибс – с една степен по-високо от обикновен научен работник. Микулин напреднал много и според Гибс бил съвсем близко до решението на задачата. Може би Микулин още тогава е разрешил теоретически тази колосална задача. Веднъж, в момент на откровение – слушайте ме внимателно, – Микулин казал на Гибс, че той, Микулин, ще продължи работата си в родината.

„Но, за да завърша по-скоро труда си, ми е необходимо пълно уединение – казал Микулин. – Не мога да се съсредоточа, когато из лабораторията ми сноват лаборанти, студенти и дори както е тук, при вас, покровители на науката. Аз съм сибиряк, родом от Семипалатинск, недалеч от дивната руска Швейцария – Алтай. Зная едно кътче, южно от Рахмановските извори, близо до китайската граница. С прекрасен планински климат, пълно усамотение, тишина и покой. Ще отида там с един или двама помощници и нека светът ме забрави до времето, когато... когато ще го преобрази!“

– Повявайте, Клейтън, че тези думи не са празно самохвалство. Микулин наистина може да преобрази света, ако само му се удаде да осъществи онова, над което са си блъскали главите много учени. Представяте ли си какво значи да превърнеш един елемент в друг? Това значи от тухли, павета и пясък да направите най-чисто злато, от дърво – коприна, от стъкло – диаманти, от диаманти... паста за зъби, с една дума, взимате два каквито и да било предмета я ги превръщане от един в друг. Такъв човек трябва да е всемогъщ. Нещо повече. Микулин обещава да освободи и използва вътрешноатомната енергия. А това изобретение може да преобрази света. В ръцете на този човек, болшевик, ще се окаже почти свръхестествена сила. Той ще започне да снабдява своето правителство с цели вагони злато. И как ще свърши това? С обща златна „инфлация“, пълно обезценяване на златото, обща криза в капиталистическите страни, банкрут, работнически вълнения. Да се борим със Съветска Русия? Но няма може да се бориш със страна, която ще стовари върху врага бясна природна сила – милиарди, – не конски, а адски сили,

криещи се във всяка песчинка! Разбирате ли какво ще стане?...

Да, Клейтън разбираше. Той чувствуваше как сърцето му се смразява. Но мисълта не искаше да се примири с ужасната съдба на един обречен свят. Може би не всичко е изгубено, може да има някакъв изход?...

– Златото може да се замени с друг метал, например със сребро или някакви редки метали – каза Клейтън. – Впрочем, извинете, говоря, без да мисля. Нали Микулин може да добие всякакъв метал, всякакво вещество...

– Така е – кимна Дод. – Сега, надявам се, разбирате защо се интересуваме от Микулин. Гибс, когато се върнал от Англия като истински патриот, сметнал за свой дълг да направи доклад до един член на правителството и неколцина финансисти. Отначало те не обърнали внимание на тази информация. Но когато научили, че Микулин е изчезнал от Ленинград, наистина се разтревожили. На официалните запитвания получихме отговор, че Микулин уж заминал на експедиция. Ние, естествено, не повярвахме. Докато Микулин работеше в Ленинград пред очите на всички, той не беше толкова страшен; всичките му изобретения начаса ставаха известни. Дори да направеше откритие, биха се възползували и други страни, и по такъв начин силите щяха да се уравнишат. Но това „бъгство“ на Микулин навежда на много сериозни размисли...

Клейтън нервно стана и закрачи от единия до другия край на стаята.

– Достатъчно! Всичко ми е ясно. И така, какви са най-близките ми задачи?

– Отивате в Алтай да търсите Микулин, ще се помъчите да проникнете в неговата лаборатория, като спечелите доверието му, и да узнаете дали е получил изкуствено злато.

– Но как ще го намеря с такъв неопределен адрес „Алтай, южно от Рахмановските извори, до китайската граница“?

– А как Стенли е намерил Ливингстън²? Стенли имал още по-

2. Дейвид Ливингстън (1813–1873) – английски мисионер и пътешественик, изследовател на Африка. От 1840 г. направил редица дълги пътешествия из Южна и Централна Африка. Изследвал басейна на река Замбези, езерото Няса, открил водопад Виктория, езерото Ширва и Бангвеоло, а също и река Луалаба, изследвал езерото Танганика. – Б.пр.

Стенли Хенри Мортън (1841–1904) – псевдоним на Джон Роулъндс, американски журналист и изследовател на Африка. През 1871–1872 г. Стенли като кореспондент на вестник „Ню Йорк Хералд“ участвувал в търсенето на смятаната за загинала експедиция на Ливингстън и я намерил. Заедно с Ливингстън изследвал езерото Танганика. – Б.пр.

кратък адрес: Африка – и толкова. Не можахме да научим повече нищо. И без това нямаше да ни кажат адреса, а разпитването само би събудило подозрение. Нали нашите цели... не са съвсем мирни и затова трябва да бъдем предпазливи. Както виждате, не ви повиках дори в хотела, а избрах това частно жилище на напълно сигурен човек.

– Да, нашите цели не са съвсем мирни. Затова ще ми е по-трудно да оправдая появяването си, дори ако намеря Микулин. Какво ще кажа, от небето ли съм паднал? Или да инсценирам самолетна катастрофа? Главният редактор ще се съгласи ли с такива разходи?

– Можете да разбиете цяла ескадрила самолети, ако се наложи – засмя се Дод. – Зад главния стоят хора, които ще открият неограничен кредит. Вие лично няма да сте на загуба. Веднага ще ви дам десет хиляди долара. Аз ще живея в Кобдо. Ще гледаме да установим връзка след Уландабския проход.

– Ами ако Микулин е намерил средство да добива злато и получава вътрешноатомна енергия? – попита замислен Клейтън.

– Ще съобщите за това и ще получите съответните инструкции...

ТАМ, КЪДЕТО ОГЪН ПАДА ОТ НЕБЕТО

Този разговор стана през май. Колко много събития се случиха за това време! Клейтън бързо се стегна за път и напусна Москва, без да гледа „Червеният мак“. Той пътува с влак, плава на параход, язди гри-вести планински кончета и най-сетне пое пешком. Пред очите му се раз-криваше съвсем нова страна, която го порази със своята красота. Стра-ховити, високи планини, обрасли с ела, смърч и лиственица, увенчани с вечни снегове, безброй водопади, красиви бистри планински рекички с тополи и върби край бреговете, тучни пасища... Многогласни птичи крисъци, плясък на риба в реките, простор и... самота.

Колкото по-високо се изкачваше Клейтън към Рахмановските изво-ри, толкова по-силно ставаше вълнението му. Ще успее ли като Стенли да намери своя „Ливингстън“ и как ще посрещне Микулин неканения гост? Клейтън отдавна се беше отказал от мисълта да инсценира въз-душна катастрофа. Такова начинание беше твърде сложно и рисковано. Защо да не избере прекия път и отиде при Микулин като богат амери-кански турист, който е научил случайно, че по тия затънтени места жи-вее руснак.

От кого е научил? Да кажем, от водача. Нима Микулин не поддър-жа никакви връзки с местното население. Все пак някой трябва да го снабдява с хранителни продукти.

Не беше толкова лесно да се открие Микулин. Десет дни се скита Клейтън край Рахмановските извори – горещия и студения, – срещна много болни, дошли на лечение при изворите, разпита всички, ала ни-кой не знаеше да живее руснак на юг от изворите. Но Клейтън не пада-ше духом и най-сетне има щастието да срещне един стар ловец, който случайно се натъкнал в планината на отдалечена паланка. Кой живее там – ловецът не знаеше.

– За нищо на света няма да ида още веднъж – рече ловецът. – Там огън пада от небето върху къщата и тя не гори.

Но парите – многото пари – накараха ловеца да се пребори със страха и да тръгне заедно с Клейтън в планината.

Пътниците преваляха няколко планински рида със същински ал-пийски ливади, спуснаха се в една долина и се озоваха в края на огром-но благо.

Старият ловец тръгна напред, като прескачаше от буца на буца по

някаква само нему известна пътека през блатото. Клейтън го последва, удивен не толкова от ловкостта му, колкото от безстрашието: независимо от опитността му, коварното тресавище можеше всяка минута да погълне смелчагата.

Като минаха още една малка планинска верига, старият ловец се спря и каза:

– По-нататък не отивам. Да ме позлатиш, не мърдам. Вече е близко. Сега самичък ще го намериш. Върви все направо. Ще минеш покрай белия камък, завий надясно, там ще го видиш. Ще се връщаш ли? Ако дойдеш скоро, ще те чакам тук, да те придружа на връщане.

Ще се върне ли, и то скоро? Това Клейтън не знаеше.

– Почакай ме един ден и една нощ. Ако не се върна, върви си. Само ето какво! Минавал ли си през прохода Уландоба? В Кобдо ходил ли си? Чудесно! Иди в Кобдо и предай едно писмо. Ей сега ще го напиша.

Клейтън писа на Дод, че, изглежда, е успял да открие къде живее Микулин. Ако всичко се нареди както трябва, той ще бъде при блатото по пълнолуние след един месец. Дод може да изпрати писмо по ловеца или да дойде сам.

– Ето писмото. Ако го предадеш, ще получиш много пари и подаръци. Може би с теб ще дойде тука един господин, преведи го.

Старият ловец взе писмото, сложи го под рунтавия си калпак, кимна и седна на една буца пръст, а Клейтън продължи пътя си.

Той вървеше по южния склон на планината, защитен от северните студени ветрове.

Превалеше пладне. Жегата беше нетърпима. Джети – черният пудел, верният спътник на Клейтън във всички пътешествия – едва кретаеше с изплезен език, от който течаха лиги. Цареше пълно затишие. Листата на тополите дори не се поклащаха. Клейтън се спусна надолу по брега на планинска рекичка. Джети няколко пъти изтичва при реката да лочи вода.

– Горещо е, Джети, струва ми се, че идва буря – каза Клейтън. И истина някъде далеч глухо избоботи гръмотевица. Планинското ехо няколко пъти повтори тътнежа. Бурята бързо приближаваше. Върховете на дърветата зашумяха и първите едри капки дъжд паднаха върху лицето и ръцете на Клейтън. Той намести раницата на гърба си и изтича под една голяма власата ела да се скрие от дъжда.

– Легни тука, Джети! – викна Клейтън, като се настани под дървото. Кучето легна, но тутакси скочи на крака и залая с подвита рунтава, отдавна неподстригвана опашка. Нещо го беше уплашило.

През шума на дъжда и боботенето на гръмотевиците Клейтън чу конски тропот. А след това от височинката на поляната изскочи златист жребец, на който яздеше момиче. Тя беше с къса пола с цвят хаки и блузка с разкопчана яка. Обута беше с кецове. Остриганата ѝ на венец коса се развяваше от вятъра, лицето и беше зачервено от бързата езда. Девойката се усмихваше и викаше нещо. Тя профуча край Клейтън и се скри долу в гъстия върбалак. Секунда по-късно на поляната излезе млад конник – блондин, който приличаше на калмик, и весело се смееше. Той препусна с коня си, явно искаше да догони амазонката. След младежа по височината се търкаляше някаква кафява топка. Клейтън взе тази топка за голямо куче, но когато топката се приближи, оказа се, че това е малко мече. Ето защо Джети лаеше така истерично, беше подушил звяра. Но мечето не обърна никакво внимание на пудела: то догонваше ездачите. Странно, че конниците, които бягаха от мечето, се смееха толкова весело. Клейтън бързо свали от рамо пушката, но не стреля: помисли си, че може би зверчето е питомно, а конниците бягаха не от него, а от дъжда.

„Съветската Диана“, както мислено нарече Клейтън ездачката, го смая. Той най-малко очакваше да срещне в алтайските дебри такава красива жена.

Но коя е тя? И кой е този мъж? Микулин ли? Колко жалко, че Дод не му показа снимка на Микулин.

Гръмотевиците вече трещяха над главата на Клейтън, дъжд се лееше като из ведро, но той не обръщаше внимание на нищо. Спусна се по следите на ездачите. Заобиколи върбалака и видя голяма поляна, стигаща почти до една отвесна скала. До скалата имаше три дървени къщи. Над средната се издигаха метални мачти – радиостанция, както реши Клейтън.

Около къщите имаше лехи с цветя.

СКИТНИК ПО РОЖДЕНИЕ

Наблизо имаше две плевни, зад които се виждаше нива с ръж.

„Но това е цяла ферма – помисли си Клейтън. – А къде са ездачите?“

В тази минута от вратата на къщата, над която бе издигната антената, излезе младежът. Той изтича към мачтата на антената, огледа нещо и се върна в къщата. Силна мълния раздра въздуха, с оглушителен трясък падна от небето и се удари в остриите металически прътове.

„Гръмоотвод – помисли си Клейтън. – Ето кое е изплашило стария ловец.“

„Дявол да го вземе, това не е гръмоотвод, а гръмопровод“ – съобрази Клейтън в следващата минута. Наистина мачтите и проводникът сякаш събираха мълниците от всички страни. Светкавиците следваха една подир друга. Синьо-лилаво-бялата им ивица съединяваше небето и земята и точката, където се събираха, беше острието на мачтите. Дори тук, на разстояние най-малко стотина метра от къщата, беше страшно да се стои. Но какво му беше на младежа, който стоеше под самия порой от мълнии! Въпреки гръмоотвода, мълниците се раздвояваха и смъртоносните камшици плюсяха съвсем близо до младия човек. А той, като че нищо не е било, обикаляше къщата, поправяше и оглеждаше нещо. Неочаквано погледът му се спря на Клейтън. Сякаш сянка на недоволство мина по лицето му, но сетне той се усмихна и приветливо махна с ръка на Клейтън да се приближи.

Клейтън настръхнал тръгна към къщата, върху която падаха мълнии, като че ли събрани от цял Алтай.

Безполезно беше да вика, защото гръмотевиците оглушаваха. И когато се приближи, младежът само му посочи вратата. Клейтън се изкачи по стълбата. На вратата се сблъска с момичето. То беше още с мократа рокля. Момичето го погледна изумено, изтича на верандата и побягна по пътеката към къщичката с мецанин, близо до скалата. Клейтън влезе в стаята и се огледа. До прозореца имаше маса, две скамейки край стените и няколко табуретки. До другата стена – шкаф със съдини. Очевидно това беше трапезарията. Клейтън не се решаваше да седне на скамейката – беше мокър до кости. Джети също оставяше локви подире си.

Гърмът за малко утихна и скоро в стаята влезе младият мъж, който покани Клейтън.

– Здравейте – каза той на руски. – Чужденец сте, нали? Аз не греша. Моля ви, седнете. Ей сега ще запаля печката да се изсушите. – Младежът се засмя. – Но ние още не се познаваме. Казвам се Микулин.

„Нима този младеж е способен да преобрази света?“ – помисли си Клейтън, като разглеждаше лицето на Микулин. Той действително изглеждаше много млад. Високото чело и най-вече очите – големи, сини, бистри и същевременно умни – привличаха особено вниманието. Човек трудно можеше да откъсне поглед от тези очи.

– А аз съм Клейтън... – една гръмотевица избоботи тъкмо навреме... – Клейн. Американец съм, турист, по-точно, скитник по рождение. Обиколил съм петте континента и бях направо поразен, когато попаднах в Алтай. Да си призная, не съм очаквал да видя тук такава красота.

– Но как сте минали... през благото? – попита Микулин.

– Един ловец ме преведе. Той каза, че това е най-краткият път за китайската граница, накъдето съм тръгнал. Водачът ми се разболя по пътя и се върна, а аз продължих сам и ето... неочаквано се натъкнах на вашата ферма. Вие тука, както се вижда, добре си живеете. Когато идвах насам, ме задминаха една амазонка, конник и меченце, което за малко не застрелях, защото ми се стори, че гони хората.

Микулин се разсмя.

– Това е Альонка, Елена Лор, химик и мой помощник, ездачът е Ефим Грачов, лаборант, а мечката се казва Федка. Представям си колко би се огорчила Альонка, ако бяхте застреляли мечката ѝ.

– А вие какво правите тук, в този пущинак? – попита Клейтън, който се правеше на наивен турист.

– О, ние тук тласкаме напред науката! – отвърна Микулин със закачливо-сериозен тон. – Видяхте ли моите мълнии? Аз ги „осолявам“, събирам в запас, както воденичарят събира водата.

Без да прекъсва разговора, Микулин донесе един железен сандък, който се оказа електрическа печка, опъна шнура, включи щепсела и скоро Клейтън се стопли.

– Ето, виждате ли как науката ни отоплява! Сега навън е топло и вие бихте изсъхнали на слънчице, но така, слава богу, е по-бързо. Почакайте, ще пусна и вентилатора за топъл и сух въздух и след пет минути ще бъдете сух като в сахарска жега. Мълнията ми дава енергия за осветление, отопление и научни опити. Аз акумулирам небесния огън. „Най-загубената“ мълния от десет хиляди ампера за една стотна от секундата дава енергия не по-малко от седемстотин киловатчаса. За един месец над къщата паднаха сто гръмотевици. Това ми дава седемдесет хиляди

киловатчаса. Не е лошо, нали? Изобретих такива гръмопроводни, които привличат тука мълниите едва ли не от цял Алтай и аз ги вкарвам като зверове в клетка в малки акумулатори.

– А те не са ли опасни за вас? – попита Клейтън.

– Разбира се. През хиляда седемстотин петдесет и трета година в Петербург по време на опит е бил убит от мълния академик Рихман³. При най-малката неизправност – край. По-добре да няма никакъв гръмоотвод, отколкото да поставиш лошо конструиран. В това отношение нашите прадеди са били почти прави, като са се страхували да поставят гръмоотвод. Четох някъде, че някой си Бисери де Буавал от френското градче Сен Омар поставил върху покрива на къщата си гръмоотвод като меч, насочен към небето и закрепен за кълбо, а кълбото било прикрепено за метална пръчка. Това било през хиляда седемстотин осемдесет и трета година. Предизвикателният вид на гръмоотвода оскърбил религиозните чувства на сеномарци. Нали това било почти предизвикателство към небето, обявена война на господ бог. Когато пък гражданите видели танцуващите езичета на небесния огън и сгромолясващата се мълния, те изпаднали в ужас. Божият гняв можел да изгори малкото френско градче като Содом и Гомор⁴. Кметът предявил иск срещу Висери де Буавал да смене способния да предизвика пожар гръмоотвод. На този процес като защитник на собственика пледирал един млад адвокат – тогава още двацет и пет годишният Робеспьер. Това име естествено ви е познато? Този нашумял във Франция процес направил известен Робеспьер. Той спечелил блестящо делото и „защитил“ гръмоотвода. Процесът изиграл немалка роля за разпространението на гръмоотвода.

Колкото до моите „подокарване“, те не са опасни. Предвидил съм всичко. Може да ме убие само случайна повреда. Работата в лабораторията е свързана с много по-големи опасности.

Изушихте ли се? Искате ли чай? Или да хапнете? Ей сега ще обядваме. А ето че и бурята премина.

В стаята влезе висока старица. Тя сякаш беше последна представителка на изчезващ род великани. Старицата изгледа под око Клейтън, хладно се поклони и започна да слага масата.

3. Георг Вилхелм Рихман (1711–1753) – руски физик. Слага начало на изследванията на електричеството в Русия и въвежда количественото измерване. Заедно с М. В. Ломоносов изследва атмосферното електричество; загива от мълния. – Б.пр.

4. Содом и Гомор – от библейската митология. Два града близо до устието на река Йордан яли на западното крайбрежие ма Мъртво море, чиито жители потънали в грехове и затова били изпепелени с огън, изпратен от небето. – Б.пр.

След нея в стаята влезе девойката. Сега тя беше с бяла блузка и пола на шотландски карета.

– Запознайте се – каза Микулин. – Елена Лор. Мистър Кейн, запален турист.

Още един човек се появи в стаята – младежът с калмицкото лице. Той беше с широка риза, препасана с колан, дълги панталони и обувки на бос крак. Това малко шокира Клейтън.

– Ефим Яковлевич Грачов. А това е нашата домакиня, готвачка, икономка и тъй нататък – Егоровна. Липсва само уважаемият ѝ съпруг Данил Данилович Матвеев, велик ловец на зверове. От снощи е на лов и още не се е върнал.

Когато всички седнаха около масата, Микулин разказа на госта как живеят. Лор и Грачов понякога се намесваха в разговора. Клейтън слушаше и в същото време внимателно наблюдаваше тези хора, като се опитваше да определи отношенията им. Най-много го интересуваше въпросът какво място заема Лор в сърцето на младите мъже и кой от тях е избраникът ѝ. Според Клейтън романът беше неизбежен. Затова съществуваха всички предпоставки: младостта на тримата, красотата на Лор, самотата. Може би имаше дори драма: двамата млади мъже неизбежно са влюбени в Лор, ала кой от тях е щастливецът? Микулин имаше голямо предимство: той е по-красив, шеф на тази малка община, на всичко отгоре и гениален. А Грачов? Той е интересен само с необикновената си веселост и жизнерадост. Нима нещастно влюбен може да се смее като Грачов? Но кой е, кой от тях?... Нима тези млади хора умеят така добре да владеят чувствата си? Отношенията им с Лор са еднакво приятелски. Без сянка от „ухажване“. Не ѝ услужват на масата, както бе прието между приятелите и познатите на Клейтън, сякаш не е момиче, а техен млад другар. И тя не им обръща особено внимание. На Клейтън дори се стори, че него поглежда по-често, отколкото своите другари в работата. Това внимание можеше да му достави голямо удоволствие, но той скромно си обясни успеха с това, че тук е нов човек, а животът на „колонистите“ явно не е много разнообразен.

Обедът вече свършваше и Клейтън започна да се безпокои. Приличieto изискваше да благодари на домакините за гостоприемството и да си тръгне. Трябваше да измисли някакъв предлог, за да остане колкото се може по-дълго време. Да се престори на болен – не бива така внезапно. За всеки случай Клейтън реши да подготви почвата. Той неусетно насочи разговора върху себе си и каза:

– Аз може би не се изразих съвсем точно, като се нарекох скитник

по рождение. Не е така. По-скоро съм скитник по неволя. Въпросът е там, че имам странно заболяване. Англичаните май наричат тази болест скука. И само когато пътувам, намирам спокойствие. От време на време имам сърдечни припадъци. Понякога те бързо преминават, но се случва да ме мъчат по няколко дни... Позволете да ви благодаря... чака ме път!

Микулин и дори Лор му предложиха да остане. Клейтън за малко не се съгласи да им „погостува ден-два“, но прояви характер: вече имал готов план. Той се сбогува с новите приятели и си тръгна. Микулин, Лор и Грачов излязоха да го изпратят.

– Ако дойдете пак в нашия край, заповядайте – извика му Микулин.

– Благодаря – отвърна Клейтън, като се отдалечаваше от къщата. „Спокойно, спокойно“ – шептяха устните му.

ПРИПАДЪКЪТ

При белия камък, недалеч от рекичката, Клейтън срещна един великан – побелял старец с убита сърна на гръб. Коланът му беше окичен с гирлянда планински яребици и дропли. На рамото му бе праметната пушка. Изглежда, това беше великият ловец Ванилин. Клейтън го гледаше почти с ужас. Старецът се спря и подложи Клейтън на истински разпит. Когато научи, че е бил вече при Микулин, той поомекна и му подаде голямата си колкото лопата ръка.

„Ама, че двойка – помисли си Клейтън, докато стискаше ръката на великана и си спомни за старицата, която прислужваше на масата. – Къде са се намерили?“

– Къде отиваш? – попита старецът. Той с всички беше на „ти“.

– В Кобдо – отговори Клейтън.

– Оттук не можеш да минеш. Върви през прохода... – И Ванилин подробно му обясни пътя.

Сбогуваха се. Но Клейтън не тръгна към прохода, а остана в гората близо до фермата на Микулин и започна, незабелязан от никого, да наблюдава какво става там. Мисълта да се престори на болен, не го напушаше. Първо искаше да проследи по кой път Лор отива на разходка и да легне на пътя, уж е болен. Но за това трябваше да загуби два дни, а Клейтън нямаше търпение. Нали си тръгна от Микулин, въпреки поканата да остане. С това достатъчно прикри намеренията си. И Клейтън реши „да се разболе“ незабавно.

Той се върна при белия камък и легна на него. Камъкът се виждаше от прозорците на къщата. Рано или късно щяха да го забележат. Клейтън се превиваше на камъка като смачкан червей, имитирайки гърчове, и най-после замря сякаш в несвяст. Той лежеше неподвижно, като поглеждаше с едно око към къщата. Но не го забелязаха и никой не му се притече на помощ. Минаха два часа. Това започна да му омръзва. Гърбът го болеше от лежането върху твърдия камък. Клейтън вече искаше да стане и измисли нещо друго, когато изведнъж му хрумна нещо.

На Джети вече отдавна беше опротивяло принудителното бездействие, той нетърпеливо почна да драци по камъка с нокти и сърдито да лае. Клейтън взе тихо да стене. Нервният пудел не можеше да понася стенания и зави отначало тихичко, а после все по-високо. Този вой неочаквано бе подет от дебелото ръмжене на мечето Цедка. Дуетът беше

толкова силен, че не можеше да не бъде чул от всички обитатели на фермата. Но Цедка едва не провали работата. Той изведнъж изтича от сайванта и се спусна към белия камък. Като видя мечката, Клейтън с мъка се удържа да не скочи и побегне, макар да знаеше, че е питомна. При това мечките не закачат трупове, а Клейтън лежеше неподвижно като мъртвец. Джети така заквича, сякаш мечката вече го разкъсваше, а тя реवेशе още по-силно. От този шум излезе Егоровна и повика Федка. Но той беше твърде увлечен от възможността да се запознае с Джети и не се махаше от Клейтън.

– Чумата да те тръшне дано! – изруга Егоровна и тръгна към белия камък. Тя изпъди мечето, кресна на пудела, после се обърна към Клейтън. – А вие защо лежите тук?... Спите ли?

Клейтън изстена, без да отвори очи.

– Виж ти, немецът се разболя! – За Егоровна всички чужденци бяха немци. Тя се наведе, над него, пхна ръка под гърба му и вдигна Клейтън, сякаш беше лек като перце.

Той си представяше другояче връщането във фермата. Блед, със затворени очи лежи в красива поза на пътя. Пристига очарователната ездачка и го вижда. Скача от коня, навежда се над него и може би го целува... А вместо това някаква дърта великанка го мъкне под мишница като заклан петел! Дано само Лор не види тази картина.

Съдбата се смили над Клейтън. Никой не видя печалното шествие.

Младите работеха в лабораторията, а Ванилин дереше сърната зад плевнята. Егоровна домъкна Клейтън в къщичката с мецанина, сложи го на пейката и измърмори:

– Какво ни дойде на главата! Не дай боже да умре, ще си имаме главоболия. – И излезе от стаята.

Клейтън се огледа, скочи от пейката и изтича до прозореца. Егоровна влезе в лабораторията, но след минута пак излезе заедно с Лор.

Клейтън бързо се отдалечи от прозореца, легна на пейката и затвори очи... Вратата се отвори и Егоровна и Лор влязоха.

– Сякаш диша още – рече Егоровна.

Лор се приближи до Клейтън и хвана ръката му.

– Пулсът е малко ускорен! – каза тя. – Ей сега ще донесе амоняк. А вие, Егоровна, налейте вода.

Скоро девойката донесе домашната аптечка и започна да разтрива с одеколон слепоочията на Клейтън, даваше му да мирише амоняк и го пръскаше с вода. Само безчувствен труп би могъл да остане равнодушен към такива внимателни грижи. На Клейтън му се искаше да

продължи удоволствието, но същевременно нямаше търпение да погледне момичето с благодарни очи. На този „скитник по професия“ не му беше чужда романтиката.

Уви, сцената завърши не както му се искаше. Лор държеше шишенцето с амоняка много близо до носа на Клейтън той кихна толкова високо и неочаквано за самия него и за Лор, че тя изпусна шишенцето, а Егоровна ахна с дебелия си бас.

– По-добре ли ви е? – попита Лор. – Как се чувствувате? – и тутакси се разсмя. – Така ме изплашихте!

– Извинявайте... Да... Добре съм! Тоест, чувствавам се ужасно... Болят ме гърдите, сърцето... Имам спазми!... Припаднал съм... Надявам се, всичко ще мине...

– Лежете спокойно – каза Лор. – Ще ви сложа лед на сърцето.

– Не, недейте! – възрази изплашен Клейтън. – От леда ще ми стане по-лошо...

– Не умувайте! – каза строго Лор като истински лекар.

В СТРАНАТА НА НЕИЗВЕСТНОТО

Клейтън се възстановяваше много бавно. Наистина стана още същия ден вечерта, но беше ужасно слаб.

– Тези припадъци ме изтощават за дълго време... – каза той. – Много ми е неприятно, че ви създадох толкова грижи.

Клейтън много искаше да придружава Елена Лор в разходките ѝ, но трябваше да изиграе докрай ролята си на болен. Понякога „припадъкът“ се повтаряше в по-лека форма. Тогава Лор се отказваше от обичайната си разходка и се грижеше за болния. Така Клейтън прекара с момичето доста часове. Според американеца това трябваше да събуди ревност у Микулин или Грачов. Но, изглежда, тези хора имаха парче лед вместо сърце: никой от тях не искаше и да знае, че Лор прекарва всичките си свободни часове край леглото на болния.

Преместиха Клейтън в къщата, където живееше Грачов. В средната къща, долепена до скалата, беше лабораторията. Там живееше Микулин, а Лор заемаше мецанина на къщата, която обитаваха старците великани – семейство Матеева, староверци⁵, избягали в горите на Алтай от гоненията на царското правителство. Изобщо за тези няколко дни Клейтън научи много неща. Сближи се с обитателите на фермата. Джети се сприятели с мечето Федка и те по цял ден се гонеха. Лор много обикна Джети, Грачов и Микулин се държаха приятелски с болния и често питаха за здравето му.

Когато Клейтън се чувствуваше „по-добре“ се отбиваше при Микулин. Ученият го посрещаше любезно и с удоволствие му разказваше за работата си.

– Ние с Альонка вървим по различни пътища към една цел. Альонка – Микулин така наричаше Лор – е привърженичка на класическата химия, а аз съм физик. Понякога помежду ни възникват малки спорове. Аз твърдя, че класическата химия е отживяла времето си и че физиката я е заменила. Дори в области, където химията се смята за абсолютен господар. Наистина, колко труд хаят химиците дори при създаването

5. Староверци – привърженици на противосредството – секти и църкви в Русия, които не приели църковните реформи през XVII век и се обявили срещу официалната православна църква. Староверските се оттеглили от централните райони на страната и в Сибир, където образували свои общини. До 1906 г. били преселвани от царското правителство. – Б.пр.

на синтетичен каучук! А аз постигам това много бързо с помощта на своите катодни тръби с високо напрежение. Ето вижте.

Микулин отиде до стената и дръпна прекъсвача. Между два огромни електрода полноси пробяга искра колкото ябълка, както се стори на Клейтън.

Микулин завъртя прекъсвача и искрата се превърна в буйни потоци синкаво бял пламък, който ревеше, трещеше и съскаше толкова силно, че Клейтън неволно отстъпи към вратата.

– Стойте по-далече! – извика Микулин. – На това място Алъонка за малко не загина.

– А вие? – попита Клейтън.

– Аз трябва да работя! – отвърна Микулин. Той върна прекъсвача в предишното положение. Страшните огнени змии изчезнаха, притаиха се. Но те бяха тук, готови всяка минута да изскочат по заповед на своя звероукротител. Да, Микулин, този красив младеж с изразителни очи беше опасен с могъществото си човек. – Това е истинска мълния – поясни Микулин. – С два милиона волта. Но аз мога да засиля напрежението до десетина милиона. Истинската мълния се пука от завист. Сега гледайте тук.

Микулин завъртя друга ръчка.

Шест продълговати лампи, съединени с жица, светнаха с приятна зеленикава светлина.

– Това не е толкова страшно, нали? – запита Микулин. – А впрочем тук са затворени ужасни стихийни сили. Но аз ги накарах да служат на човека. Ето от това отворче в тръбичката пускам „пи-лъчи“. Те са смъртоносни за много живи същества. И същевременно могат да вършат чудеса, като превръщат химическите елементи. Нека се сърди Лор! Това е моята физическа катодна химия. Разбивам и превръщам атома както си искам. От въглеродородо мога да добия изкуствен каучук, от въглищата – бензин и нефт. От дървото – захар и коприна, и скоро, струва ми се, ще получа жива протоплазма. – Микулин загаси лампичките. – Да вървим, време е за обяд.

– Вие както изглежда, скоро ще превръщате камъните в злато? – Уж на шега подхвърли Клейтън и напрегнато зачака отговора.

Микулин седна на стълбата за верандата, поклати глава и каза:

– Няма да е толкова скоро, както предполагам. – Той взе няколко камъчета и започна да ги реди. – Практическата химия борави с много малко химически елементи. Кислород, въглерод, водород, азот. Това е основният строеж на безброй видими елементи. Молекулите на тези

елементи се подреждат различно – ето така, както местя тези камъчета. И всеки път се получава ново вещество; ту анилинова боя, ту взривно вещество, ту ароматна есенция. С едно и също вещество мога да взривя скала или да напарфюмирам носната ви кърпа. Алъонка Лор е рекордьор в тази област. Но все още не съм постигнал онова, което искам. Играта с камъчетата не ме занимава. Интересува ме превръщането на „камъчетата“. Аз изучавам строежа на атомите и размамвам електроните и протоните в тях, ала целта ми е да превръщам основните елементи: от кислород да правя водород, от въглерод – азот. Тогава ще съм цар на „превръщането“ на материята. Но колко труден е този път!

Аз приличам на пътешественик в непознати страни. Трябва да приготвя „фураж“, преди да тръгна на път, а Лор и Грачов ми помагат. С този багаж поемам пътя към набеязаната цел. Но вие знаете, планинският въздух скъсява разстоянията и заблуждава. Вървиш ден и нощ, падаш от умора, а върхът сякаш се отдалечава... Ето тук, в Алтай, се издига планината Белуха. Пет хиляди и петстотин метра... На този връх още не е стъпвал човешки крак. А между другото планината не изглежда толкова висока и непристъпна. Но опитайте се да я изкачите!... Така става и с мене. Понякога ми се струва, че съм съвсем близо до целта. И когато ми остава да направя само последната крачка, изведнъж пред очите ми зейва пукнатина, дълбока пропаст, която трябва да се премине. И трябва да започна всичко отначало. Но в края на краищата ще достигна целта си.

– Ще превръщате паветата в злато?

– И златото в павета – отвърна Микулин.

– Скоро ли?

– Да, сега скоро. Предварителните работи са завършени. В лабораторията ми всичко е готово за опита. Теоретически въпросът е решен. И може би няма да минат няколко дни и вие ще станете свидетел как се осъществяват мечтите на алхимиците. У всички тези алхимици има зрънце истина! Великият алхимик от средните векове, арабинът Абу-Мурзи-Джафар-ал-Софи казва, че металите – тела, които променят свойствата си, – се състоят от меркурий, тоест живак, и сяра, и затова може да им се притури онова, което нямат достатъчно, или да им се отнеме излишното. Ние, съвременните „алхимици“, действуваме с подобен метод: стремим се да променим строежа на атома, като отнемаме или прибавяме липсващите електрони. В периодичната система на Менделеев златото е на седемдесет и девето място, а живакът – на осемдесето, и атомното им тегло е много близко: на златото е сто деветдесет и седем и две десети, а на живака – кръгло двеста и шест десети...

– Хайде на обяд! – чу се силният, дрезгав глас на Егоровна.

– Идваме – стана Микулин. – А довечера елате в лабораторията. Ще присъствувате като почетен свидетел на получаването на първото кюлче злато.

„Късметът ми работи“ – помисли си Клейтън.

Всичко се нареждаше много по-добре и по-лесно, отколкото бе очаквал.

НЕСПОЛУЧЛИВИЯТ ОПИТ

След обяда Клейтън се прибра в стаята, както е редно за болен, и си легна. Но следобедният му сън бе изпълнен с доста будни мисли. Клейтън трябваше да обмисли по-нататъшния план на действие, ако тайната за получаване на злато по изкуствен път бъдеше открита днес от Микулин. Да го убие! Но това не е лесно. Дори е много трудно. Може би е по-лесно да убие Грачов. Но той е само лаборант. Нещо като слуга. Подай, загрей, вземи... Микулин? Казват, че бил гениален... Напълно е възможно. Ала Микулин притежава още един талант: спечелва симпатиите на околните. Клейтън се мъчеше да убеди себе си, че ученият си е наумил да погуби цивилизацията, но маската на злодей не прилягаше на Микулин и на открития поглед на големите му, привличащи като магнит очи.

– Не може Лор да е равнодушна към тези очи – прошепна Клейтън. И мислите му се прехвърлиха върху девойката, още преди да е „премаханал“ Микулин. Да убие Лор? Да убие младото момиче, което приличаше на весело момче? Та той няма намерение да убива никого! Ще научи как се получава златото, ще съобщи на Дод и нека те правят каквото искат. Впрочем не. Клейтън би бил лош патриот, ако не изпълни гражданския си дълг. Трябва по-малко да разсъждава, а да действа. „Аз не будя подозрения у Микулин и мога да попитам направо как смята да използва своите изобретения. Ако наистина мисли да ги използва като оръдие за революционна борба, няма да се церемоня нито с него, нито с останалите.“

Вечерта Клейтън отиде в лабораторията. Там вече кипеше трескава работа. Лор и Грачов явно се вълнуваха. Грачов се опитваше да скрие вълнението си под маската на обичайната шеговитост.

– Как мислиш, Вася, скоро ли ще правят обществени клозети от злато? – попита той Микулин.

Микулин се усмихна както винаги. На високото му открито чело изобщо не личеше колко е напрегнат, сякаш вършеше съвсем проста, обикновена работа.

– Сипи тука, върху тази пръчица – нареди той на Грачов, вместо да му отговори. Грачов сипа върху малката пръчка бял прах от стъклена тръбичка.

Ръцете му леко трепереха.

– Стига ли?

– Стига, Ечим, благодаря. Альонка, отдръпни се, пак стоиш срещу тръбичката. Сега ще пусна ток...

Лор се отдалечи. В лабораторията настана тържествена тишина. Микулин обърна прекъсвача. Моторът забуча, изпраща искра. Празните тръбички се напълниха със зеленикав пламък. Четири чифта очи се впериха в белия прах.

– Става! – изкрещя Грачов. – Почернява!

– Нищо не става – отговори спокойно Микулин. – Прахът не бива да почернява.

Скоро белият прах почерня като въглен.

Микулин се размия и като се обърна към Клейтън, каза:

– Извинявайте, избързах с поканата си. Пак неуспех! Въпреки че не разбирам как можа да се случи. Альонка, я ела да оправим.

По лицата на Лор и Грачов беше изписано искрено, дълбоко разочарование.

Микулин и Лор седнаха зад малка чертожна маса. Микулин бързо започна да пише химически формули върху стар чертеж и от време на време питаше Лор:

– Така ли е?

Смутената девойка кимваше.

– Дотук всичко е върно – въздъхна Микулин. – Но беше ли химически чист препаратът? Изми ли добре съда?

– Аз...

– Хайде да вървим в твоята лаборатория – каза Микулин и пак се обърна към Клейтън: – Спектакълът се отлага по независещи от дирекцията причини. Публиката може да си получи обратно парите на касата.

– Но може би ще се състои по-късно? – попита Клейтън.

– Ако имате търпение да почакайте. Няма да прекъснем работата, докато не открием грешката или причината за неуспеха. И ако ни излезе късметът, днес ще опитаме да повторим опита.

– Ще почакам – рече Клейтън.

Той излезе на верандата, седна на стълбата и запуши с лулата. Вратата към лабораторията беше отворена. Минаха часове, а Микулин, Лор и Грачов все още работеха вътре. Понякога се чуваха въпросите на Микулин и бързите отговори на Лор.

Месечината се скри отвъд планината, утринният хлад го накара да се свие от студ. В лабораторията заговориха по-високо, после млъкнаха. Клейтън се приближи до прозореца и надникна вътре. Три глави се бяха

склонили над голяма колба, под която пламтеше бунзенова горелка.

– Аха! – възкликна Микулин. – Кой е прав?

– Както винаги, ти – отвърна му Лор. – Но кой е виновен?

– А кой изми съда?

– Ефим.

– А-а! – изрева Микулин и издърпа Грачов от лабораторията на верандата. – Уморихте ли се от чакане? Ето го престъпника! – каза той. – Ефим Грачов съсипа първото кюлче злато. И заради него обществените златни клозети ще бъдат построени няколко часа по-късно!

Грачов беше толкова огорчен, че очите му се насълзиха.

– Е, не тъжи, Ефим! На всеки може да се случи – утеши го Микулин.

Лор също излезе от лабораторията, и на нейното лице беше изписано огорчение и умора. Работила беше цяла нощ с голямо напрежение. Очите ѝ се затваряха за сън.

– Ще продължим ли? – запита Микулин. Той никак не изглеждаше изморен, но като видя, че приятелите му са капнали от умора, каза: – Край! Време е за спане. Утре до обяд ще успеем да приготвим всичко за опита.

Грачов се опита да протестира, но Микулин настоя на своето.

– Нека си отпочинат – каза той на Клейтън, когато Лор и Грачов си отидоха. – Много работиха. Точно до целта пред нас отново зейна пропаст и днес не успяхме да я преминем. Но всичко ще се уреди. Докато те си почиват, аз ще поработя в лабораторията и ще подготвя опита. И на вас ви е време да спите, мистър Клейтън. Лулата ви отдавна е угаснала.

– Страдам от безсъние – отговори Клейтън. – И ако мога да ви бъда полезен, с удоволствие ще ви помогна.

– Няма да се откажа от помощта ви – съгласи се Микулин и двамата влязоха в химическата лаборатория на Лор.

Клейтън беше достатъчно съобразителен и ловък и подир час Микулин му каза:

– Знаете ли, че от вас би излязъл прекрасен помощник! Каквото хванете, всичко ви спори. Не сте свикнали с химическите прибори и все пак нищо не чупите и не изпускате.

Клейтън беше поласкан от похвалата. Той работи до сутринта. Слънцето отдавна беше огряло върховете на дърветата и белия камък, когато най-сетне свършиха приготовленията.

– Готово! – каза Микулин. – Сега да идем на чист въздух.

УДОВОЛСТВИЕТО ДА БЪДЕШ ДЯВОЛ

Двамата излязоха, минаха покрай белия камък и тръгнаха по брега на рекичката. Утринното слънце позлатяваше върбите и тополите. Микулин погледна към снежния връх на девствената планина, забулена в лека мъглица.

– Чудесно утро – рече Микулин. – А днес все пак ще има буря. Може би е излишна. Моите акумулатори са заредени и складовете ми са пълни с консервирани мълнии. При това имам и малка хидростанция. Скоро опитите ще завършат и енергията ще е нужна само за производството на злато. Да речем, че за това потрябва много енергия.

– Какво ще правите със златото? – не се сдържа да попита Клейтън.

– Ще впрегнем в ярема златния телец и ще го накараме да оре нашата нива! В древноиндийските книги – ведите – златото е наречено еликсир на живота. Погледнете този край. Природните богатства са неизброими. Красотата – неописуема. Климатът е прекрасен. А кой живее тук? Диви зверове, птици и шепя хора. Какво може да се направи с този див край? Хилядите водопади и планински реки ще въртят турбини. По живописните долини ще засноват новички трамваи, ще задимят заводски комини, ще се издигнат санаториуми дворни, ще кипи живот в планини и гори. И не само тука, в Алтай, златото ще стане еликсир на живота. – И Микулин с жар заговори колко бързо ще се развива стопански страната, как ще се увеличава благосъстоянието на народа. Но тази тема малко интересуваше Клейтън. Това беше, тъй да се каже, използване на златото за мирни цели. Занимаваше го друго. При една пауза той попита:

– Във ведите златото е наречено средство срещу магия. А вие срещу какво магьосничество ще го използвате?

– Срещу магията на самото злато. Срещу магията на капитала, на поробените работници и на заслепения човешки разум.

„Дод беше прав. Ето че Микулин показва истинското си лице!“ – помисли Клейтън.

– Но нали това ще причини големи нещастия на хората. Искам да кажа, докато не осъществите вашия нов строй...

– А вие кажете с ръка на сърцето, нима строят на вашата скъпа Америка дава щастие на повечето от населението? И дори малцината, които се наслаждават на щастие за сметка на чуждото нещастие, дали

богаташите са истински щастливи? Не ги ли тревожи мисълта за гибелта на капитализма? Спокоен е само оня, който има бъдеще.

Микулин още дълго говори за бъдещето, но Клейтър мислеше само за фразата: спокоен може да бъде само оня, който има бъдеще. Дявол го взел, излиза, че бъдещето е на болшевиките! Е, той ще убие Микулин, ще убие Лор и Грачов, а после какво ще стане? Не можеш изби всички болшевики. Щастлива е Русия. Не я застрашават революции, не я плаши страшният призрак, който не дава спокойно да спят европейските и американските капиталисти.

„Най-добрият начин да не се плашиш от дявола, е сам да станеш дявол.“ – помисли си Клейтър.

– На китайски Алтай се казва Кин-Шан – златна планина – продължи Микулин. – И не напразно е наречен така. В планините на Алтай има много злато – правил съм проучвания. Но това злато може спокойно да си остане в земята. Много по-просто и евтино ще бъде да получаваме злато по лабораторен път. Аз ще организирам производството и тука в буквалния смисъл ще се издигне златна планина.

„А ако този дявол ще притежава златни планини, никак не ще е лошо да бъдеш един от тия дяволи!“ – продължи мисълта си Клейтър.

Микулин говореше още за нещо, а Клейтър, полузаспал, мислеше: „Как не ми е минало през ума досега? Ще остана тук и ще се ожена за Елена Лор.“ Сбогуваха се с Микулин и Клейтър се прибра, бързо се съблече, легна си и заспа като заклан.

Никога не беше спал толкова дълбоко. Но този дълбок сън беше прекъснат от силни гръмотевици. Клейтър отвори очи и дълго не можа да съобрази къде се намира и какво става с него. Буря! Сини зигзаги разкъсват сивата мътилка навън. Отблясъците от мълните озаряват гредите на стените. Някой вика... Или така му се струва? В интервала между две гръмотевици ясно се чуваше гласът на Микулин и после гръмовитият глас на Данилич...

Клейтър изтича до прозореца. Смайващо зрелище! Един от металните прътове върху покрива на къщата, където беше лабораторията, се бе пречупил. Мълниите се удряха в този прът и отскачаха на долния шпил вече не по кабела, а направо във въздуха. Клейтър разбра колко е опасно положението. Силната мълния може да падне не на шпила, а право върху покрива. Ето че едно огнено кълбо се търколи по покрива и той взе да дими. Къщата ще изгори, а с нея и цялата научна апаратура в лабораторията, скъпите машини... Клейтър бързо се облече и изтича навън.

Около къщата се беше струпала цялата колония: Микулин, Лор, старците Матвееви и Грачов. Той беше с чудноват костюм като на водолаз. Дрехата беше изолационна. На ръцете си имаше дебели гумени ръкавици. В дясната ръка държеше пръчка с гумен накрайник. Грачов изтича зад ъгъла на къщата и след минута се появи на покрива. Той явно искаше да свали с пръчката отчупеното парче на наклонения прът.

Клейтън дори чу през гръмотевиците как изкрещя Лор, като видя Грачов на покрива. Въпреки предпазния костюм, Грачов се излагаше на страшна опасност. Микулин, който се мъчеше да надвика гръмотевиците, му се заканваше с юмруци и го караше незабавно да слезе долу. Но той продължаваше бавно да пълзи по хлъзгавия покрив, без да обръща внимание на крясъците на Микулин. Няколко пъти мълния пада върху шпила, на два-три метра от смелчагата.

Когато разбра, че Грачов няма да го послуша, Микулин извика в ухото на Данилич да го издърпа с канджа от покрива. На стареца великан нищо не костваше да свали Грачов, без да се качва горе. Но в момента, когато вече вдигаха канджата, мълния удари счупения прът. Тя мина по гумения накрайник, скочи на мократа пръчка в ръцете на Грачов, плъзна се по нея и с ослепителен блясък се взриви, както се стори на Клейтън, върху гърдите на Грачов. В същия миг се разнесе такъв страшен гръм, че Клейтън политна, а Лор падна на колене. Клейтън затвори очи от ослепителната мълния, но начаса с голямо усилие на волята пак ги отвори. Тялото на Грачов, сред облак пара и син дим, се свлече от покрива и падна на земята.

– Ефим! – извика Лор и се хвърли върху гърдите на Грачов, сякаш искаше със собственото си тяло да угаси още тлеещата му дреха. Клейтън потрепера, като усети миризмата на изгоряло човешко месо. Лицето на Грачов беше станало синкавочерно, предпазния костюм, дрехите му и белъто бяха изпокъсани.

Микулин изтича при Лор и я вдигна от земята. Тя го погледна, въздъхна тежко, стисна устни и утихна. Учудващо бързо надви вълнението си. Но Клейтън не можеше да забрави краткия ѝ вик. За приятел и другар една жена – поне американската – не скърби така. Значи Лор или обича Грачов, или приятелството им е много по-силно, отколкото у хората от кръга, в който се движеше Клейтън.

Пак започна да гърми. Мълния отново удари пръта, спусна се по шпила и отиде в земята. Бурята затихна, но положението все още беше опасно. Данилич отнесе трупа на Грачов, а Клейтън съобразяваше какво да предприеме. Изведнъж го осени блестяща мисъл. Той изтича в своята

стая и грабна отличната си автоматична пушка. Клейтън беше добър стрелец. Няколко изстрела и счупеният край на пръта падна, той вече не можеше да отклонява мълниите. Още една мълния падна на пръта и вече по кабела изтече в земята. Опасността беше преминала. Микулин погледна с благодарност Клейтън и този поглед го зарадва повече, отколкото очакваше. Не, несъмнено Микулин знае тайната как се печелят сърцата на хората!

Най-сетне бурята утихна. Лор си отиде и в къщи останаха Микулин, Егоровна и Клейтън. Микулин изпрати старицата при Лор.

– Нещастният Грачов – промълви Микулин. Лицето му като че ли се бе състарilo, в очите му се появи сподавена, дълбока и искрена скръб, каквато Клейтън никога не беше виждал в живота си. Но след миг спокойният поглед на Микулин вече бе отправен към покрива – към струйката дим, издигаща се на мястото, където мълнията уби Грачов.

Клейтън все повече се възхищаваше от тези хора. Удивяваше го тяхната психика. Може би това е душевността на бъдещия човек? Тази дълбочина на преживяванията и същевременно умението бързо да „пренасочват“ вниманието си върху друго, да съсредоточават душевните си сили върху един предмет? Как дръзновено, без да му мисли, се хвърли Грачов в огъня, за да спаси лабораторията!

– Ама покривът тлее! – извика Микулин. Той изтича за брадва, качи се на покрива и започна да цепи гонта⁶. Скоро лумнаха червеникави огнени езици. – Така си и мислех! – Той продължи да удря с брадвата и се обърна към Клейтън: – Тичайте в лабораторията и донесете пожарогасителя. Той е окачен на стената вдясно до вратата!

И Клейтън, който беше дошъл тук да убие страшния Микулин, с готовност изтича да изпълни нареждането му. Този „студен огън“, скрит ентузиазъм, бе обхванал и него. Той донесе пожарогасителя и се изкачи с мъка на покрива. Оттам видя как от къщата, където Данилич внесе трупа на Грачов, излезе Лор. Ако не беше сериозното й лице и едва свитите вежди, никой не би предположил, че това момиче току-що е преживяло страшна загуба.

– Изгасихте ли? С какво мога да ви помогна? – попита Лор.

– С нищо – отвърна Микулин. – Върви да си починеш, Альонка!

Лор мълчаливо се отдалечи. А Микулин и Клейтън слязоха от покрива.

Същата вечер погребяха Грачов в ковчег от борово дърво, скован от

6. Гонт – покривен материал от клиновидни дъсчици – Б.пр.

Данилич. Засипаха гроба и постояха мълком край него. Само Данилич шепнеше нещо.

След няколко дни, когато пиеха вечерния чай, Микулин каза:

– Трудно ще ни бъде сега без Грачов.

– Да – отговори Лор. – Ще трябва да повикаме някой от нашите момчета. Но ще загубим доста време.

– Може ли да ви направя едно предложение – намеси се в разговора Клейтън. – Аз съм самотен, необвързан човек. За мене „където е добре, там е родината“, както са казали римляните. Тук ми е добре. Болестните припадъци вече не се повтарят. С всеки изминал ден чувствавам, че оздравявам. С голямо удоволствие бих останал при вас до пролетта, да ви помагам в лабораторията.

Микулин погледна Лор.

– Какво ще кажеш, Альонка, предложението не е лошо? Мистър Клейн вече ми помага и се справя добре с работата. Има сръчни ръце.

КЛЕЙТЪН СТРОИ МОСТОВЕ

Клейтън постигна целта си. Той присъствуваше на опитите и можеше да върви по дирите на Микулин в „пътешествието“ из непознатите страни на молекулите, атомите и електроните. Постепенно Клейтън почна и сам да опознава тези чудесни страни. Знанията му бяха повърхностни и може би не съвсем точни. Но той имаше живо въображение и дори насън виждаше атоми и електрони. Попаднал беше във фантастичния свят на микрокосмоса. Сънуваше централните ядра протони, въртящи се около себе си както слънцето. Виждаше планети електрони, които се въртяха като пумпал и обикаляха централното ядро. Понякога последната „планета“ се откъсваше от своята слънчева система и се доближаваше към друго слънце. Равновесието се нарушаваше. В мъничкия свят се разразяваха истински „космически бури“. Вечните странници – йоните – като комети браздяха слънчевата система на атомите и често им ставаха пленници. Законът за всеобщото притегляне цареше и тук. Скитациите електрони се превръщаха в планети и се въртяха верижно около слънцето. Един свят на вечно движение, който непрекъснато се променяше и същевременно оставаше непоклатим. Постоянно нарушаваното равновесие тутакси се възстановяваше.

И ето че идва Микулин и със своето „оръдие“ обстрелва електроните с пи-лъчи. Атомите се разпадат. Освобождават вътрешната си енергия. Процесите, за които природата губи милиарди години, стават за няколко минути... На Клейтън се присънваха купища злато, златните планини Кин-Шан.

На заранта той разказваше в лабораторията на Микулин сънищата си. Микулин го слушаше внимателно, понякога се размиваше и казваше:

– Постигате успехи.

Клейтън се чудеше на работоспособността на Микулин. Той работеше непрекъснато по цели дни и не се знаеше кога спи. Като че ли нямаше други интереси освен науката. Но Клейтън знаеше, че научният ентузиазъм на Микулин се поддържа от чисто практически цели – да направи живота на трудовите хора по-добър, по-лек и охотен.

Най-после настъпи денят, по-точно вечерта, когато Микулин възобнови опита си с превръщането на елементите.

Този път Клейтън сложи белия прах на лавицата в отвора на

стъклената лампа.

– Какъв е този прах? – попита Клейтън.

– Бисмут.

– И ще го превърнете в злато?

– Сега ще видите.

Микулин обърна прекъсвача с напрежение на тока пет милиона волта, електроните се въртяха като витло и с огромна сила започнаха да излитат от отворчето. Те бяха невидими, затова пък работата им се виждаше: за няколко минути бисмутовият прах се превърна в зрънце, в някакво вещество, което между другото малко приличаше на злато.

– Пак ли не успяхте?

– Всичко е наред – отвърна Микулин, като разглеждаше получения елемент. – Това е олово. Ще продължим опита.

Оловото се превърна в талий. А от талия се получи блестяща капка живак. Още веднъж лумна зеленикав пламък в тръбичките на лампата и живакът се превърна в зрънце чисто злато. Клейтън занемя.

– Какво ще правите с първата си рожба? – попита той.

– Пак ще я превърна в бисмут.

Клейтън въздъхна. Да превърнеш злато в прах за стомашно разстройство. Не, наистина този човек като че ли е паднал от луната!

Микулин видя разочарованото лице на Клейтън и се разсмя.

– Толкова ли ви е жал за това зрънце? Добре тогава, подарявам ви го. Можете да си направите украшение от него.

– Благодаря ви – отговори Клейтън и внимателно пхна златното зрънце в джоба си. – Сега ще започнете ли да произвеждате злато?

– Грешите, приятелю. Това зрънце ми струва три пъти по-скъпо, отколкото такова късче самородно злато. Моят начин за добиване на злато още не е рентабилен, както казват икономистите. Откритието ми още няма практическа стойност. Производството на злато трябва да се поевтини.

Клейтън беше и разочарован, и зарадван едновременно. Разочарован, че до златните планини предстои още дълъг път, а зарадван, защото и занапред ще работи с Микулин.

Заредиха се усилни дни. Микулин неуморно напредваше в непознатата страна. Лор „запасяваше с фураж“ и правеше подготвителните опити, а Клейтън помагаше на Микулин да „строи мостове“ над пропасти или да ги заобикаля. Понякога Микулин повтаряше по десет пъти един и същ опит, понякога работата за цяла седмица отиваше на вятъра и се налагаше да започват всичко отначало. Електроните не се държах така,

както се очакваше по предварителните изчисления. Трябваше да се намери причината, затова се налагаше да правят все нови и нови опити.

ЖЕНСКОТО СЪРЦЕ

Клейтън често придружаваше Лор в разходките ѝ. Що отнася до Микулин, той предпочиташе да се разхожда сам, за да не му пречи никой да мисли. При това и тези редки разходки той правеше в предутринните часове, след като бе работил непрекъснато цяла нощ. Така ученият не пречеше на Клейтън.

Веднъж Клейтън и Лор стигнаха до блатото и той реши да поговори с девойката за онова, което отдавна го смущаваше.

– Мъча се да ви опозная като нови за мен хора и не разбирам много неща – започна той отдалеч.

– И какво не разбирате? – попита Елена.

– Ами... дори вие сте загадка за мен. Извинявайте, че говоря за вас, но ми се струва...

– Моля ви, говорете.

– У нас, в Щатите – с ваше разрешение, ще бъда откровен, – биха сметнали за ненормално красиво момиче на вашата възраст да няма любим. Жената си е жена. Стъклениците и епруветките не могат и не бива да заменят в сърцето и живия човек, истинската любов. Помня краткия ви вик над трупа на Грачов. Толкова ли силно го обичахте? Не го забелязах в отношенията ви. Още по-малко това може да се каже за отношенията ви с Микулин. А да се влюби човек в него, е още по-вероятно, защото тук няма избор.

– Защо да няма избор? – с предизвикателен тон попита Лор. – Ето вие например?

Това беше толкова неочаквано, че Клейтън се изчерви като ученик.

– Аз... аз не мога да се сравнявам с мистър... другаря Микулин – смотолеви той.

– Защо да не се сравнявате? – продължи Лор. – Вие ми харесвате. Струва ми се, че дори съм влюбена във вас. И то много!

Клейтън за малко не падна от седлото. Пред него беше нова жена, нов човек. Вместо учена, весела жена, но със студено сърце, той видя някакво двулико същество – страхотна кокетка и едновременно наивна девойка, която казва такива неща, че да ти се завие свят.

Лор се засмя, като гледеше объркания Клейтън и смутеното му лице. После изведнъж стана сериозна.

– Да, обичам ви.

– Обичате ме – възкликна Клейтън и... в миг пребледня. Едва не припадна. Наложил се Лор да го подкрепи.

– Какво има, Клейн, лошо ли ви е?

– Н-и-що, малък сърдечен пристъп... сега ще ми мине.

Той рязко обърна коня и препусна към фермата. Лор го последва.

Неочаквано откъм блатото се чу проточен писък.

– Какво е това, Клейн, чувате ли?

– Сигурно някоя блатна птица, воден бик – каза той. Страните му бяха възвърнали руменината си.

– Но водният бик пици нощем.

– В блатото често се чуват странни звуци – рече Клейтън. – Казвали са ми, че когато излизат газовете, то сякаш стене.

Двамата мълчаливо се ослушаха, но наоколо цареше тишина.

Клейтън язди замислен чак до къщи.

„Нима моето признание толкова го разстрои?“ – мислеше си Лор.

СРЕЩА ПРИ БЛАТОТО

Лор скочи от коня, заведе го в конюшната и се прибра в мецанина. А Клейтън, останал сам в стаичката си, отчаян се хвана за главата. Докато разговаряха с Лор, той погледна към блатото и видя на островчето своя водач и до него Дод. Ловецът му махна с ръка, но не извика: видя, че Клейтън не е сам. После се скри във върбалака и изписка няколко пъти като воден бик. Той пиши в полунощ. Това не значи ли, че Клейтън трябва да отиде по това време при блатото? Ами, разбира се, Дод е дошъл. Клейтън съвсем беше забравил за съществуването му, както и за своето поръчение. След днешния разговор с Лор го занимаваха други мисли. Изобщо през това време той много се беше променил. Общуването с Микулин беше оказало своето влияние. Неусетно и за самия него, Клейтън бе завладян от мисълта да изгражда нови, непознати в историята на човечеството форми на живот. Микулин умееше да рисува грандиозни перспективи за бъдещето, които надминаваха по мащаб дори американския размах. И ако Клейтън още не беше се освободил напълно от мисълта, че бъдещето е на Съветска Русия, а не на неговите Щати, то от предишната му национална гордост нямаше и помен. Той не беше в състояние да убие Микулин, още по-малко Лор.

Но какво да прави? Какво може да каже на Дод, който не знае за неговите съмнения и колебания? За Дод всичко е твърдо установено: интересите на Щатите над всичко.

Клейтън погледна през прозореца. Слънцето залязваше. Мракът бързо се съгъстяваше. Само по планинските върхове залезът кротко догаряше.

„Какво да му кажа?“ – мислеше си кореспондентът.

Той излезе от къщата, когато съвсем се стъмни, и тръгна бавно към блатото. Някъде шумеше водопад. Този монотонен, мек шум, не нарушаваше нощния покой.

Клейтън стигна до края на блатото. В същия момент водният бик изпиши и в далечината блесна светлинка. Дод даваше знак, като палеше и гасеше електрическо фенерче.

Клейтън предпазливо прегази блатото и стигна до островчето, където го чакаха Дод и ловецът.

Дод както обикновено стисна здраво, до болка ръката му.

– Какво става? – попита той. – Научихте ли от Микулин тайната да

се добива злато?

– Да, но той може да добива злато само по лабораторен път. Изобретението му няма никакво практическо значение. Сега търси начини да направи по-евтин процеса за получаване на златото. Но още не е успял.

– Днес не е успял, но утре ще успее – каза Дод. – Въпросът с Микулин е решен. Ето, вземете... Това е мина с голяма разрушителна сила. Ще я поставите в лабораторията на Микулин, така че да избухне, когато той работи там с помощниците си.

Клейтън взе тежката кутия и смутен каза:

– Едва ли ще успея... Микулин не ми разрешава да влизам в лабораторията му. Той има много лаборанти, а във фермата – работници и пазачи... Аз останах толкова дълго във фермата само защото се престорих на тежко болен.

Дод хвърли остър поглед на Клейтън.

– Да не ви е страх? – попита той. – Давам ви два дни да изпълните тази задача. Ако нещо ви попречи, елате тук и ми кажете. В краен случай, ако наистина не ви се удаде, имам друг план. Ще организираме въоръжено нападение. И тъй довиждане, ще се срещнем след два дни на същото място.

– Довиждане! Ще гледам да изпълня задачата – каза Клейтън и тръгна по обратния път, като носеше внимателно опасната кутия.

Когато блатото остана далеч зад него, той спря, послуша се и щом се увери, че никой не го наблюдава, изрови с ръце дупка под корените на една елха, сложи там кутията и я затрупа с пръст.

Наближаваше три часът, когато се прибра във фермата. Прозорецът на лабораторията светеше. Микулин още работеше. Клейтън влезе при него; вратата на лабораторията никога не се заключваше.

– Още ли работите? – попита той и седна на една бяла табуретка.

– Да, и ми потръгна – оживи се Микулин. – Успях да реша задачата по-рано, отколкото си мислех. Искате ли да видите?

Микулин изсипа от малко шишенце щипка златист прах на шепата си.

– Ето злато. Тук са четири грама. И получаването на това злато не струва и пет копейки. Сега се дръжте, Клейн, ние с вас скоро ще преобразим света.

Клейтън стана, прекоси лабораторията и каза:

– Слушайте, Микулин. Вие казахте, с вас ще преобразим света. Защо ми имате такова доверие? Та вие не знаете дори откъде идвам, не ме познавате. Ами ако съм шпионин и съм изпратен тук да ви убия или да

открадна тайната на вашето изобретение?

Микулин втрепенено погледна Клейтън.

– На драго сърце ще отговоря на въпроса ви. Недоверието се поражда от страх, а аз не се страхувам, затова ви се доверявам. Мен можете да убие, но нима може да се убие научната мисъл? В най-лошия случай вие само малко ще забавите хода на събитията. И после – говоря лично за вас, – ако сте искали да ме убие, щяхте отдавна да го сторите. Значи нямате такова намерение или не сте способен на убийство. Що се отнася до моята тайна, моля – крадете, стига да можете.

– Добре, да допуснем, че не се страхувате от политически врагове, но нали могат да се промъкнат обикновени бандити – възрази Клейтън. – Какво ще стане, ако дойдат? Ние сме само трима мъже. Не видях у вас дори пушка. Как ще се защитите? Възможно ли е да не държите на собствения си живот? И после, вие сте отговорен за живота на живеещите тук жени...

Микулин сипа праха обратно в стъкленницата и без да се обърне, каза:

– Клейн, вие или сте влюбен, или наистина нещо ви тревожи. Кажете направо, какво има?

Клейтън се смути. Добре, че Микулин беше зает със своите колби.

– Аз... стори ми се... като се разхождах днес в гората... Счу ми се, че някой пее...

„Защо казвам това, нима ще издам Дод? – помисли си Клейтън. – Може би Микулин ще прати своя великан на разузнаване.“

– Какво толкова се чудите? Тук често бродят ловци – отвърна безгрижно Микулин. – Нека си пеят. Който пее, зло не мисли.

На другия ден Микулин напълно се убеди, че Клейн е влюбен: за пръв път помощникът му счупи две епруветки и направи няколко грешки, докато му помагаше в изчисленията.

Клейтън много се вълнуваше и искаше да си признае всичко. Но същевременно не му се щеше да предаде своя доскорошен приятел, при това съотечественик. Не се решаваше да признае пред Дод, че не иска да изпълни задачата. Дод ще го сметне за страхливец и може би дори за предател... Тогава Клейтън ще си плати скъпо и прескъпо...

Да не отиде при блатото, също е рисковано. Ако Дод организира бандитско нападение, ще си изпати и Клейтън... Не, трябва да отиде, но някак да забави работата? А по-нататък може би ще се намери изход... Най-лесно ще е, ако избяга оттука и остави Микулин и Дод сами да се оправят. Но Клейтън не можеше да си отиде без Лор, а тя, разбира се, не

би изоставила Микулин.

Така Клейтън не измисли нищо и тръгна към блатото в уговореното време. Нощта беше тъмна. Струваше му се, че някой се прокрадва след него. Сърцето на Клейтън замираше, когато чуваше зад себе си как изпращава клонче, шумолят листа, въпреки че вятър нямаше. Като че ли някой отместваше клоните с ръка... Нима Микулин го следи? Веднъж Клейтън дори се спря и тихо попита: „Микулин, вие ли сте?...“ – но никой не му отговори.

Ето го и блатото... Дод сигнализира с кратко светване на фенерчето...

– Не чух взрива – каза студено Дод, преди още да му подаде ръка.

– Поставих мината, но тя не избухна. На сутринта Микулин я намери и ме подложи на истински разпит. Той...

Дод хвана над лакътя ръката на Клейтън и я стисна здраво.

– Лъжете, Клейтън. Мината не можеше да не избухне, защото сам я заредих. Кажете, какво направихте с нея? Впрочем можете нищо да не казвате. Вече не ви вярвам. Вие не сте същият. Сякаш са ви подменили. Кажете, какво се е случило с вас, Клейтън? Може би е замесена жена?

„И той за същото“ – помисли си натъжен Клейтън. И неочаквано за самия себе си каза:

– Да, отгатнахте. Замесена е жена.

– Е, сега всичко е ясно – рече Дод. – Вие повече няма да стъпите там, Клейтън. Само това липсваше, да защитавате Микулин. Ще дойдете с нас. Имам подръка десетина изпечени бандити. Те бързо ще се справят с хората на Микулин, въпреки че са две дузини.

– Но аз не мога да я оставя – чистосърдечно си призна Клейтън.

– Вие няма да отидете при нея. И вече никога няма да я видите. Сега сте длъжен да ми се подчинявате.

– Но защо да съм длъжен, дявол го взел! – възмути се Клейтън.

– Поне затова – отговори спокойно Дод и насочи към Клейтън дулото на револвер.

– Това естествено е отличен аргумент, но изслушайте ме, Дод. Вие казвате, че имате десетина юначаги... В такъв случай дали аз ще застана на ваша страна, или ще бъда с Микулин, това няма да реши изхода от сражението. Ако ви изменя, ще заповядате на вашите наемни убийци да пречукат и мен – и толкоз. Но аз нямам намерение да ви изменям. Искам само да бъда край момичето и да го спася. Нали няма да убиете младата и красива девойка... Ако остана тук, Микулин ще разбере, че нещо му се готви. И ще вземе мерки. А той не е толкова беззащитен, колкото

си мислите. Има мълнии, които държи както факирът змии в кошница. Той може да пусне своите мълнии и те ще ви убият. А ако съм там, той ще бъде спокоен и вие ще изпълните по-лесно плана си.

Дод помисли малко, измърмори „дявол да ги вземе тия влюбени“, но пусна Клейтън.

– Ала помнете, че само да предприемете нещо против мене, ще ви убия заедно с вашата хубавица. Няма да пощадя никого. Почакайте, има още една задача, ще дойда след два дни. Трябва да ми обадите кога ще е най-удобно да нападнем. Елате тук в сряда в полунощ.

„Кога ще свърши това мъчение?“ – мислеше си Клейтън на връщане.

И пак му се стори, че някой го дебне.

„Нервите ми не са в ред“ – тревожеше се той, като поглеждаше назад.

На другия ден Клейтън каза, че не се чувства добре, и не отиде в лабораторията. Трябваше да реши – с Дод ли ще върви, или срещу него? Но нищо не реши и втория ден прекара в същите размисли. И когато настъпи нощта, той тръгна покрай реката към блатото. И както миналия път нечий стъпки го следваха.

– Аз съм готов – каза Дод. – Кога е най-добре да нападнем?

– Утре. Още рано сутрин някои работници отиват на лов.

– Колко души ще останат във фермата? – попита Дод.

– Двайсет, без мене – отвърна Клейтън.

– Надявам се, че не е нужно да ви смятам – рече Дод. – Промених решението си. Няма смисъл да оставате повече при Микулин. През нощта няма да ви потърсят, а ние утре рано ще нападнем фермата. Моля, вървете след мене.

– Какво, арестувате ли ме? – опита се да протестира Клейтън.

– Наричайте го, както щете – сръза го Дод и като се обърна към водача, каза: – Показвайте ни пътя!

Нощем беше много рисковано да се минава през блатото. Старият ловец неодобрително запляска с устни и крайно предпазливо тръгна в противоположна на фермата посока. Дод пусна Клейтън да върви след водача и остана на опашката.

„Това е насилие – негодуваше Клейтън. – С какво право Дод се разпорежда така? – Той не можеше да се примири с това. – Трябва да си върна свободата, каквото и да става.“

Клейтън вървеше и обмисляше план за бягство. Той изостана малко от водача и неочаквано се хвърли в краката на Дод. Она падна, преметна

се през Клейтън и изруга. Клейтън от пълзя назад, скочи на крака и побягна.

– Ей, къде хукнахте? – извика Дод. Но Клейтън тичаше, без да се обръща. Тогава Дод се закани, че ще стреля. Ала Клейтън продължаваше да тича.

Гласовете на Дод и водача заглъхнаха в далечината. Клейтън вече различаваше крайнината на гората в края на блатото. Има късмет: въпреки че тичаше направо през блатото, не само не затъна, но нито веднъж не падна. Вече стъпи на твърда земя...

Ах... Неочаквано почвата под краката му пропадна. Блатото!... Той се опитваше да измъкне ту единия, ту другия си крак, но от тези усилия затъваше още по-дълбоко.

Клейтън чувствуваше как краката му бавно потъват в лепкавата кал. Тя вече стигаше до коленете му и ето че и те потънаха в студената тиня. Беглецът се мъчеше да напипа с ръка храст или поне кичур трева, ала напразно: наоколо нямаше никаква растителност.

„Загинах!“ – помисли Клейтън, облян в студена пот. Устата му беше суха. Езикът сякаш надебеля. Очите му се премрежваха. Изведнъж почувствува такава слабост, че седна на студената тиня, но тутакси ужасен стана и веднага потъна до кръста. С всяка изминала минута затъваше все по-дълбоко. Тинята стига вече до гърдите му... Клейтън правеше невероятни усилия да помръдне краката си, но те бяха като парализирани. Той вдигна нагоре ръце, за да ги запази свободни колкото може по-дълго... Ето тинята му стига под мишниците... Още няколко минути и ще покрие раменете му, после главата. Клейтън изведнъж почна да вика, но във фермата не чува вика му. А наоколо бе пусто... Може би този предсмъртен вик ще стигне до ушите на стария ловец и Дод, но те няма да се притекат на помощ на дезертьора.

Изведнъж нечия силна ръка хвана Клейтън за врата и започна да го тегли от блатото.

– Вие ли сте... Дод? – попита Клейтън. Непознатият не отговори. Той продължаваше да го тегли. Това не беше лека работа. Затъналото в блатото тяло не се измъкваше. Клейтън се размърда и взе да се гърчи конвулсивно. Но това, изглежда, не облекчаваше, а по-скоро затрудняваше работата на непознатия. Тихо, с пресекилив от страшното напрежение глас, той изпъшка:

– Не мърдай!... Подлец!... Само ми пречиш!

Гласът изглеждаше познат. Във всеки случай не беше Дод. Непознатият говореше на чист руски език.

Мина цял час, докато Клейтън беше измъкнат наполовина. Можеше да го спаси само човек с необикновена сила. Мислеше, че краката му няма да издържат и ще се откъснат. Той стенеше от болка, но непознатият продължаваше да го тегли от блатото.

Когато Клейтън вече беше измъкнат от тинята като тапа от тясното гърло на бутилка, непознатият го метна на твърдата земя и се отпусна изнемощял до него. Тогава Клейтън впери очи в мъжа и видя, че го е спасил великанът – старият Ванилин.

– Благодаря, Ванилин! – каза той и се опита да стане.

Но Данилич го притисна с речището си към земята.

– Лежи и не мърдай. Не биваше да те спасявам, Юда Искаротски!...

– Защо говорите така с мене? – попита Клейтън, които се правеше на невинен.

– Защото по-добро не заслужаваш. А Василий Николаевич ще ти види сметката. Какво се шляеш нощем из блатото? С кого разговаряше? Мислиш, че не те видях? Отдавна те дебна.

„Ето чии стъпки съм чувал“ – помисли си Клейтън.

ОТБЛЪСНАТАТА АТАКА

Сърцето на Клейтън се сви, когато между стволите на дърветата проблесна осветеният прозорец на лабораторията. Сигурно вече наближаваше четири часът, скоро щеше да съмне, а Микулин още работеше. Ванилин сграбчи Клейтън за яката и като го повдигна с една ръка, го внесе в лабораторията.

– Хванах шпионина – рече той и пусна на пода задъхания Клейтън.

Данилич разказа подробно как, като закъснял веднъж от лов, случайно видял при блатото Клейтън, който говорел с двама души, и как после той, Данилич, започнал да следи Клейтън и как го спасил.

– Мислех, че вие ще научите нещо по-важно от него – завърши старецът. – Само затова го измъкнах от блатото.

– Какво значи това, мистър Клейн? – запита Микулин. Лицето му беше сурово, сбърчените вежди издаваха непреклонна воля.

Клейтън изтръпна. Досега не беше виждал Микулин такъв.

– Всичко ще обясня – започна той, – но, моля ви, нека говоря на английски. Вълнувам се и ми е трудно да се изразявам на руски. – Беше му неприятно да говори като обвиняем пред Данилич.

Микулин помисли и каза:

– Данилич има същото право да ви съди, както и аз. За никъде не бързае. Може да говорите бавно, но говорете на руски.

На Клейтън не му оставаше нищо друго, освен да се подчини. И той разказа за своя дълъг път от Ню Йорк до Рамхановските извори.

– Но аз никога не бих се решил да ви причиня зло. Ако исках, отдавна можех да ви убия с мината, която ми даде мистър Дод. Закопах тази мина под една ела.

Данилич изсумтя и каза:

– Истина е. Той нещо закопаваше видях го, но се боях. Мислех си, какво ли ще е? Да не ме убие.

– И още – продължи Клейтън, – ако исках да ви предам, нямаше да избягам от Дод, който ме принуждаваше да вървя с него.

– Може би нещо тук ви задържа?... Например любов?...

Клейтън се изчерви.

– И така да е. Толкова повече основания имате да ми се доверявате. А ако все още не ми вярвате, ще ви разкрия плана на Дод. Тази заран той ще нападне фермата ви. Дод ме предупреди, че първият куршум ще

бъде за мен.

– Е, Данилич, кажи какво да правим с мистър Клейтън?

Старецът се замисли.

– Разбира се, той може да не е виновен. Доста объркана история. Ала не бива вече да му доверяваме, съмнява ме. Аз не бих го пуснал. Ще го вържа и ще го държа поне докато тези нехранимайковци не се пръждосат.

– Чувате ли, Клейтън? Нека бъде така. Оставям ви тук като арестант. Няма да ви връзвам с въже. Имам нещо по-сигурно. Ще ви пазят няколко змийчета. Те са страшно отровни.

Микулин премести своите апарати, прегради част от стаята с няколко реда жици и завъртя прекъсвача.

– Ето така. Имайте предвид, че по тези жици тече ток, който може да убие цял полк войници. А сега да вървим да се приготвим за атаката.

Клейтън се оказа затворен в ъгъла на стаята. Някакви нищожни тънки жички го пазеха по-добре от всякаква ключалка. Наистина прозорецът беше свободен, но навън се виждаше внушителната фигура на Данилич. Микулин отиде при къщата, където живееше Лор, и я извика:

– Альонка, Альонка! Ставай!

Прозорецът на мецанина се отвори и Клейтън видя главата на момичето.

– Защо ме будиш толкова рано? – попита тя.

– Елате всички в лабораторията – каза Микулин.

След няколко минути всички обитатели на фермата стояха на няколко крачки от Клейтън.

– Какво става? – попита Лор. – Арестуван ли сте?

– Уви, да – отвърна Клейтън.

Микулин обърна прекъсвача и махна жиците.

– Мисля, че сега може да ви освободим от тези пазачи. Хайде, разкажете още веднъж историята си.

– Добре, ще я разкажа, но по-напред ми позволете да говоря за много по-срочни работи. Дод е наел десетина въоръжени бандити. А ние, ако ми окажете честта да ме включите в числото на защитниците, сме всичко пет души заедно с жените. Вие не сте въоръжени. Мисля, че...

– Не се безпокойте – прекъсна го Микулин. – Ние сме въоръжени по-добре, отколкото предполагате. И тъй, за да не ни бъде скучно, докачакаме гостите, започвайте, мистър Клейтън. Лор още не е чула вашата история.

И Клейтън трябваше отново да разкаже за всичките си злополучия.

– Охо, струва ми се, че гостите пристигат – прекрасна Микулин разказа му.

При белия камък се появили хора. Отпред вървеше дребен, слаб мъж с насочена пушка.

– Ето го Дод! – възкликна Клейтън.

Дод изкомандува нещо и бандитите, пръснати във верига, започнаха да настъпват към фермата.

Изведнъж един от тях, който вървеше най-отпред, размаха ръце и падна по гръб, сякаш го беше поразила някаква невидима сила. Микулин мълчаливо се усмихна. Ето още двама бандити паднаха на земята на същото място, където лежеше първият. Види се, някаква преграда защитава фермата от враговете. Но Клейтън не виждаше жици, по която би могъл да бъде пуснат ток. Мястото беше съвсем голо.

– Какво става? – попита той.

– Проста работа – отвърна Микулин. – Аз успях да осъществя предаване на енергия от разстояние. Всичко отдавна е готово. Пускам тънък сноп радиовълни. Пронизвайки въздуха, те го правят добър проводник на електричество. Разбирате ли, не по ефира, а по въздуха минава ток с високо напрежение. И той убива хората. Ясно ли е?

Да, за Микулин това беше ясно, но мистър Дод не можеше да разбере защо хората му падат. Когато видя, че бандитите почнаха да се колебаят и неколцина от тях се спуснаха назад в панически бяг, Дод изкрещя на бегълците, стреля с револвера да ги сплши и сам затича напред, като повлече след себе си колебаещите се. Уви, всички ги постигна същата печална участ. Клейтън видя как Дод изпусна револвера и падна на земята. Двамата останали живи с див рев се скриха в гората.

– Е, това е всичко – рече Микулин. – Видяхте ли колко гладко мина сражението?

– Сега разбирам защо бяхте толкова доверчив и безгрижен – каза Клейтън.

– Надявам се, че „вашият приятели“ сега за дълго време ще ме оставят на мира?

– Те вече не са ми приятели – навъси се Клейтън.

– Да, мъртвите не са приятели на живите. Но какво ще правим с вас, Клейтън? Да го оставим ли на свобода под гаранцията на мис Лор? Альонка, ти ще гарантираш ли за него? Има ли възражения? Кой е против? Приема се. А сега на работа.

КРАЙ

© 1929 Александър Беляев
© 1988 Златко Стайков, превод от руски

Александр Беляев
Золотая гора, 1929

Сканиране, разпознаване и редакция: skitnik, 2008
Редакция: Mandor, 2009 (#)

Издание:

Александър Беляев: Избрани произведения, том 1
Издавателство „Отечество“, София, 1988
Съставител: Елена Коларова, 1988
Рецензент: Светлозар Игов
Редактор: Елена Захаријева
Художник: Илия Гошев
Художествен редактор: Васил Миовски
Технически редактор: Иван Андреев
Коректор: Невена Николова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10505>]